

**НЕЮРИСДИКЦІЙНІ (ДОСУДОВІ) СПОСОБИ ЗАХИСТУ ПРАВ ОСІБ,
ЯКІ ЗАЙМАЮТЬСЯ МЕДИЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ**

Т.В. Заварза,

студентка 5 курсу юридичного факультету

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Зараз проблемні аспекти медичних правовідносин є темою досліджень багатьох науковців, що обумовлено недостатнім правовим регулюванням, недосконалістю системи безкоштовної медичної допомоги (послуг), особливим значенням відносин у сфері охорони здоров'я. У цьому контексті актуальною та недостатньо дослідженою темою залишається питання неюрисдикційних способів захисту прав суб'єктів медичних правовідносин, зокрема, осіб, які займаються медичною діяльністю. Дані способи характеризуються меншими затратами часу та коштів, а в певних випадках і більшою ефективністю, тож важливо, щоб їх дослідження проводилося з доведенням результатів до зацікавлених осіб.

Особа необмежена у виборі законних способів захисту, але можна виокремити критерії, за яких доцільно застосовувати неюрисдикційні способи захисту прав: 1. відсутність матеріальної шкоди; 2. неможливість врегулювати спір за допомогою інших альтернативних засобів (переговорів, медіації тощо); 3. підвідомчість спору певній посадовій особі або державному органу.

До неюрисдикційних способів захисту прав осіб, які займаються медичною діяльністю можна віднести:

самозахист;

звернення в органи і до посадових осіб сфери охорони здоров'я;

звернення в суспільні організації і інші недержавні інститути.

Самозахист не є розповсюдженим способом захисту прав осіб, які займаються медичною діяльністю. Однак і він може використовуватися, наприклад, при спростуванні недостовірної інформації про особу, відмови від ведення пацієнта, що порушує приписи лікаря. Існують випадки агресивного поведіння пацієнтів із медичним персоналом, де також можливо застосування самозахисту. У випадку застосування даного способу захисту потрібно пам'ятати про положення ст. 19 ЦК України: способи

самозахисту мають відповідати змісту права, що порушене, характеру дій, яким воно порушене, а також наслідкам, що спричинені цим порушенням.

Звернення в органи і до посадових осіб сфери охорони здоров'я застосовується у випадку порушення прав осіб, які займаються медичною діяльністю, посадовими особами або уповноваженими державними органами (наприклад, позбавлення ліцензії на право заняття приватною медичною практикою). Даний спосіб захисту регламентовано Законом України «Про звернення громадян», у ст. 3 якого зазначено, що звернення до органів і посадових осіб може здійснюватися у формі усних та письмових скарг. Звернення розглядаються і вирішуються у термін не більше одного місяця від дня їх надходження, а ті, які не потребують додаткового вивчення, — невідкладно, але не пізніше п'ятнадцяти днів від дня їх отримання. Якщо в місячний термін вирішити порушені у зверненні питання неможливо, керівник відповідного органу, підприємства, установи, організації або його заступник встановлюють необхідний термін для його розгляду, про що повідомляється особі, яка подала звернення. При цьому загальний термін вирішення питань, порушених у зверненні, не може перевищувати сорока п'яти днів.

Особа, яка займається медичною діяльністю може звернутися:

- до Головного лікаря;
- до Управління охорони здоров'я району;
- до Управління охорони здоров'я міста;
- до Управління захисту прав споживачів;
- до Міністерства Охорони Здоров'я України.

До суспільних організацій і інших недержавних інститутів із захисту прав осіб, які займаються медичною діяльністю можна віднести: комісії з питань етики при лікувально-профілактичних закладах; професійні медичні асоціації; суспільні організації, що займаються захистом суб'єктів медичних правовідносин.

Законодавчою основою діяльності професійних медичних асоціацій є Основи законодавства України про охорону здоров'я, ст. 77 яких передбачено право медичних і фармацевтичних працівників на створення наукових медичних товариств, професійних спілок та інших громадських організацій. Потрібно також відмітити, що суспільні організації, які займаються захистом суб'єктів медичних правовідносин як правило зорієнтовані на співпрацю з пацієнтами, що негативно відбивається на відносинах між лікарями та пацієнтами, які опиняються по різні сторони.

Підводячи підсумок, потрібно відмітити позитивні та негативні риси досудових способів захистів осіб, які займаються медичною діяльністю:

- відсутність необхідності володіти знаннями у галузі юриспруденції;
- порівняна швидкість одержання результату;
- відсутність матеріальних витрат.

До негативних рис відносяться:

- низька обізнаність осіб, які займаються медичною діяльністю, про способи досудового врегулювання спорів;

- недосконалість правової бази, що стосується діяльності медичних асоціацій та комісій з питань етики.

Отже, можемо зробити висновок, що в Україні існують такі способи неюрисдикційного захисту прав осіб, які займаються медичною діяльністю: самозахист; звернення в органи і до посадових осіб сфери охорони здоров'я; звернення в суспільні організації і інші недержавні інститути. При цьому проблемним питанням залишається інформування щодо можливості використання наведених способів захисту порушених прав.

Використана література:

1. Пищита А.Н. Защита прав пациентов в России: досудебные способы // Государство и право. – 2006. - № 5. – С. 91-97.

2. Колоколов Г.Р. Основы медицинского права. – М.: Экзамен, 2005. - 320 с.

Науковий керівник: І.В. Венедіктова